

Warszawa, 26 marca 2014 r.

Grupa posłów:

Projekt

USTAWA
z dnia 2014 r.

o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Art. 1.

W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456, 1623 i 1650) w art. 17 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 1300,00 zł miesięcznie.”.

Art. 2.

Świadczenie pielęgnacyjne, o którym mowa w art. 17 ustawy zmienianej w art. 1, przysługuje w okresie:

- 1) od dnia 1 maja 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. – w wysokości 800,00 zł;
- 2) od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. – w wysokości 1200,00 zł.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 maja 2014 r.

UZASADNIENIE

Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin stanowi jeden z priorytetów działań administracji publicznej. Osoby te napotykają ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu dlatego niezbędne jest zabezpieczenie takich rozwiązań, które umożliwią ich wyeliminowanie lub istotne zmniejszenie. Budowa i zapewnienie funkcjonowania odpowiedniego systemu wsparcia jest zadaniem trudnym, wymagającym odpowiednich nakładów i struktur. Niemniej konieczność jego zapewnienia nie ulega wątpliwości. System wsparcia powinien mieć na celu pomoc osobom, które jej najbardziej wymagają ze względu na ich indywidualną sytuację.

System wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin oparty jest na rozwiązaniach szczególnych i preferencyjnych. Takie założenie ma na celu zapewnienie możliwości rekompensaty pojawiających się dodatkowych ograniczeń, które wynikają z przyczyn niepełnosprawności, lub które niepełnosprawność mogą pogłębiać. Realizacja wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin powinna przede wszystkim pozwolić przezwyciężyć, a nie kompensować sam fakt niepełnosprawności.

Obecnie wsparcie osób niepełnosprawnych odbywa się zarówno poprzez wsparcie finansowe (m.in. ustawa o świadczeniach rodzinnych), zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, likwidację barier architektonicznych, jak również poprzez system wsparcia osób niepełnosprawnych uczęszczających do wyspecjalizowanych placówek (obecnie funkcjonuje ponad 1900 tego typu instytucji). Ogółem na wsparcie osób niepełnosprawnych przeznaczane są środki w wysokości ok. 11 mld zł rocznie.

Obecnie osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie korzystają ze świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 620 zł miesięcznie, dodatkowego wsparcia ze specjalnego programu rządowego w wysokości 200 zł. Państwo opłaca za nich również składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Dzięki temu opiekunowie zyskują prawo do renty oraz minimalnej emerytury. Dzięki opłacaniu składek zdobywają bowiem staż ubezpieczeniowy niezbędny do otrzymania minimalnego świadczenia. Oznacza to, że nawet jeśli emerytura wyliczona z uzbieranych składek byłaby niższa niż minimalne świadczenie, to po osiągnięciu

ustawowego wieku emerytalnego otrzymają emeryturę w minimalnej wysokości. Osoby pobierające świadczenie podlegają również obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, w związku z czym opłacana jest za nie również składka na ubezpieczenie zdrowotne. Łączna wysokość składek to 226 zł.

Oprócz tego mogą otrzymywać zasiłek rodzinny - od 77 do 115 zł miesięcznie. Jego wysokość jest uzależniona od wieku dziecka. Rodzic samotnie wychowujący niepełnosprawne dziecko dostanie jeszcze dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Wynosi on 250 zł miesięcznie na dziecko niepełnosprawne, tj. o 80 zł więcej niż na dzieci nieposiadające orzeczenia o niepełnosprawności. Opiekunowie mogą również otrzymać dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - 60 zł miesięcznie na dziecko w wieku do 5 lat, 80 zł – na dziecko w wieku 6-24 lata. Jeżeli dziecko uczy się poza miejscem zamieszkania opiekun dostanie dodatkowo 90 zł miesięcznie m.in. na pokrycie kosztów transportu. Opiekunom niepełnosprawnych dzieci przysługuje również zasiłek pielęgnacyjny. To dodatkowe 153 zł miesięcznie.

Osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie mogą się starać także o dodatek mieszkaniowy (jest on uzależniony od możliwości finansowych gminy - średnio 200 zł miesięcznie). Dodatkowo pełnoletnia osoba niepełnosprawna otrzymuje rentę socjalną w wysokości 709 zł.

Ponadto, opiekunowie znajdujący się w najtrudniejszej sytuacji mogą się również ubiegać o zasiłki okresowe i celowe z pomocy społecznej. Ubiegać się mogą również o specjalny zasiłek celowy, który otrzymuje się na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, np. na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego lub drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. Specjalny zasiłek celowy może zostać przyznany także w przypadku straty, jaką poniosła osoba lub rodzina w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej. W tych przypadkach może on być przyznany niezależnie od dochodu.

Niepełnosprawnych i ich opiekunów wspiera również Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mogą otrzymać m.in. dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych (w wysokości 1338 zł), na zakup sprzętu rehabilitacyjnego (do ok. 19 tys. zł) oraz na likwidację barier architektonicznych (do ok. 57 tys. zł). Oprócz tego PFRON dofinansowuje również zajęcia sportowe, udział w wydarzeniach kulturalnych, rekreacji, turystyce i rehabilitację.

Ważnym elementem wsparcia dla niepełnosprawnych dzieci i ich opiekunów jest rządowy program pomocy uczniom „Wyprawka szkolna” realizowany od 12 lat. Pomoc przysługuje również uczniom niepełnosprawnym, w tym słabowidzącym, niesłyszącym, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znaczącym i z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W 2013 r. podwyższono dofinansowanie do kosztów zakupu kompletu podręczników z 11 % do 44 %. Dofinansowanie do zakupu podręczników wynosiło od 225 zł do 445 zł w przypadku podręczników do kształcenia ogólnego i od 225 zł do 770 zł w przypadku zakupu podręczników do kształcenia specjalnego.

Pomoc państwa dla niepełnosprawnych dzieci i ich opiekunów nie ogranicza się wyłącznie do wsparcia finansowego. Nie mniej istotne jest wsparcie realizowane przez różnego rodzaju placówki. W Polsce działa 756 ośrodków wsparcia, które są środowiskową formą pomocy półstacjonarnej służącą utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji. Funkcjonuje także 226 dziennych domów pomocy, w których świadczone są, na poziomie obowiązującego standardu usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb. Niepełnosprawni mogą również korzystać z warsztatów terapii zajęciowej, które stwarzają osobom niepełnosprawnym możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. W całym kraju działa ich 680. Korzysta z nich ok. 25 tys. osób niepełnosprawnych.

Podstawowym instrumentem wspierającym rodziny i opiekunów osób niepełnosprawnych, regulowanym ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456, 1623 i 1650) są świadczenia opiekuńcze – świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy.

Świadczenie pielęgnacyjne wypłacane jest z tytułu niepodejmowania lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo – co dotyczy osób w wieku do 16 lat – orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia

9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.), lub innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529) ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Możliwość uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego obwarowana jest przesłankami warunkującymi prawo do jego uzyskania. Po pierwsze, osoba niepełnosprawna musi legitymować się odpowiednim orzeczeniem, po drugie niepełnosprawność musi powstać w wieku do 18 roku życia lub 25 roku życia, jeżeli osoba uczyła się w szkole lub szkole wyższej, a po trzecie, opiekun osoby niepełnosprawnej nie może podejmować lub powinien zrezygnować z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki.

Obecnie w Polsce ok. 104 tys. osób korzysta z instrumentu wsparcia, jakim są świadczenia pielęgnacyjne.

Świadczenie pielęgnacyjne wypłacane jest w wysokości – 620 zł, do którego obecnie wypłacana jest dodatkowa pomoc w ramach programu rządowego, w wysokości 200 złotych. Od kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, tj. 620 zł, naliczane są składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz zdrowotne. Wysokość świadczenia nie jest różnicowana ze względu na indywidualną sytuację, a związana jest z koniecznością zapewnienia opieki osobie niepełnosprawnej.

Projektowane rozwiązania wpisują się w cykl stopniowego podwyższania wysokości finansowego wsparcia dla osób otrzymujących świadczenie pielęgnacyjne. Od 2004 r. do 31 sierpnia 2009 r. wsparcie to wynosiło 420 zł. Od 1 września 2009 r. jego wysokość została podwyższona do kwoty 520 zł, od listopada 2011 r. - 620 zł, natomiast od 1 kwietnia 2013 r. jest to kwota 820 zł (netto).

Propozycja rozwiązań ma na celu podwyższenie kwoty wsparcia do wysokości odpowiadającej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę (netto), prognozowanego na 2016 r. Wysokość świadczenia wynosiłaby wtedy 1300 zł.

Zgodnie z przepisem przejściowym wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w poszczególnych latach będzie następująca:

- 1) 800 zł w okresie od dnia 1 maja 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r.,
- 2) 1200 zł w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r.

Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami za osoby pobierające świadczenie tak jak obecnie opłacane byłyby składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe od kwoty otrzymywanego świadczenia.

Wsparcie dla osoby otrzymującej świadczenie pielęgnacyjne wynosić będzie:

- 1) w 2014 r. 800 zł świadczenie pielęgnacyjne, 200 zł wsparcie z rządowego programu oraz 321 zł składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne - łącznie 1321 zł,
- 2) w 2015 r. 1200 zł świadczenie pielęgnacyjne oraz 376 zł składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne - łącznie 1576 zł,
- 3) w 2016 r. 1300 zł świadczenie pielęgnacyjne oraz 403 zł składki na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne - łącznie 1703 zł.

Projektowana regulacja będzie oddziaływać na następujące podmioty:

- 1) osoby uprawnione do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego;
- 2) organy jednostek samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie świadczeń rodzinnych;
- 3) Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wejście ustawy w życie

Proponuje się wejście ustawy w życie z dniem 1 maja 2014 r., co pozwoli na szybki wzrost wysokości wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Problematyka regulowana przez projekt ustawy nie jest objęta przepisami prawa Unii Europejskiej.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety

Wysokość wsparcia wyniesie:

- 1) od dnia 1 maja 2014 r. do końca 2014 r. - 1000 zł (800 zł świadczenie pielęgnacyjne oraz 200 zł wsparcia z rządowego programu),
- 2) od stycznia 2015 r. – 1200 zł,
- 3) od stycznia 2016 r. – 1300 zł.

Zestawienie wydatków ogółem na wsparcie dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego w latach 2014 – 2016

Lata	Wydatki na świadczenie pielęgnacyjne bez uwzględnienia zmian	Wydatki na program rządowy	Koszt wprowadzonych zmian	Ogółem wydatki na świadczenie pielęgnacyjne
	w mln zł	w mln zł	w mln zł	w mln zł
2014	950	260	180*	1 390
2015	950	0	865	1 815
2016	950	0	1 015	1 965

* W związku z możliwością wzrostu liczby świadczeniobiorców wydatki mogą ukształtować się na poziomie do 200 mln zł.

Szacuje się, że w latach 2014-2016 przeciętna liczba świadczeniobiorców wyniesie 104 tys. osób.

W roku 2014 koszt wprowadzonych rozwiązań zostanie sfinansowany ze środków finansowych z budżetu państwa przeniesionych na ten cel z rezerwy celowej z części 83, poz. 70 „Narodowy program przebudowy dróg lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój”.

Wpływ regulacji na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, oraz na sytuację i rozwój regionalny

Rozwiązania zawarte w ustawie nie będą miały wpływu na rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, oraz na sytuację i rozwój regionalny.

